

3/10/21 - Pesachim Daf 110 – Is Ayin Horah prevalent nowadays?

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף קי עמוד ב

רב דימי מנהרדעא קפיד אפילו ארושמא דחביתא. הוה עובדא ופקע חביתא. כללא דמילתא: כל דקפיד - קפדי בהדיה, ודלא קפיד - לא קפדי בהדיה. ומיהו למיחש מיבעי.

בית הבחירה למאירי מסכת פסחים דף קט עמוד ב

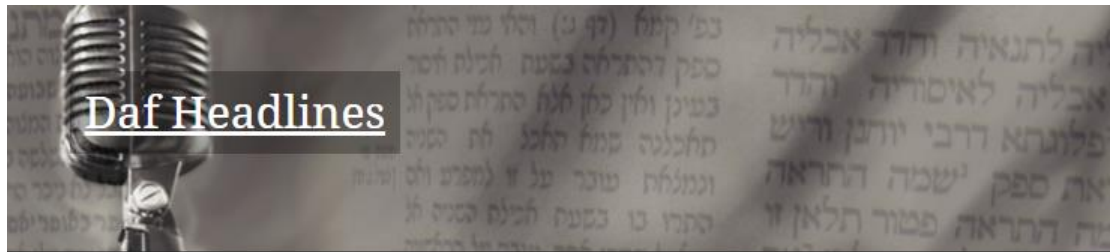
בכמה מקומות ביארנו שבאותם הזמנים היו העם נמשכים אחר דברי' המוניים כלחשים ונחשים ופעולות המוניות וכל שלא היה בהם סרך עבודה זרה ודרכי האמורי לא חששו בהם חכמים לעקרום וכל שכן במה שהיה הרגילות אצלם בו כל כך שהיה טבעם מקבל בענין חזוק או חולשה וכמו שהעידו בסוגיא זו דקפיד קפדין ליה דלא קפיד לא קפדין ליה וממין דברים אלו הוא שהיו רגילים להזהר מן הזוגות וכשתקנו חכמים ארבע כוסות שלא לגרוע או להוסיף מצד אותם ההבלים הוצרכו לרוב רגילותם לתת טעם לדבריהם והוא שאמרו ליל שמורים הוא לילה המשומר ובא מן המזיקין וכבר נמנעו מטעם זה מלומר בה ברכה מעין שבע אם חל בשבת שהרי לא נתקנה אלא מפחד המתאחרים לבא כגון עם שבשדות וכן אמרו שכוס של ברכה אחר שאינו מענין הסדר מצטרף לטובה ר"ל לבטל תורת זוגות מן השנים שעברו ואינו מצטרף לרעה להחזיר בדין זוגות בצירוף כוס של הלל הבא אחריו אם מפני שאינו מסדר הפסח כמו שכתבנו אם מפני שאותן שלש שמתחלת אכילה עד סוף אכילה הם חשבון אחד והרביעי שהוא אחר אכילה הוא חשבון אחר וכן פרשוהו בדרך אחרת שכל אחד מהם מצוה בפני עצמה היא ואין צירוף לאחד עם חברו:

שו"ת אגרות משה אבן העזר חלק ג סימן כו

בענין עין הרע ודאי יש לחוש אבל אין להקפיד הרבה כי בדברים כאלו הכלל מאן דלא קפיד לא קפדין בהדיה, כהא דמצינו בזוגות בפסחים דף ק"י. אבל איני רואה בזה שאשה צעירה שהוא כדרך העולם להתעבר שיהיה שייך עין הרע ואין להקפיד בזה. ובדבר הרמב"ם והמאירי ודאי לא יפלגו על הגמ' בדברים שחוששין לעין הרע אבל אין להקפיד כל כך, וגם רק בדבר שלא מצוי לפי דרך העולם שייך לחוש ולא לדברים מצויים.

שו"ת יביע אומר חלק ד - אבן העזר סימן י

וה"נ לענין עין הרע שאין לחוש כ"כ בזה"ז, ודלא קפיד לא קפדי בהדיה... וכיו"ב כ' בס' לשון חכמים (לר' ברוך יהודה בראנדאייס דף ז ע"ד ספר 7906 עמ' 22) בשם הרב נוהג כצאן יוסף, שאעפ"י שכל המרדכי והתשב"ץ שאין מניחין לקרות ב' אחים לקס"ת בזה אחר זה משום עין הרע, וכ"פ בש"ע א"ח (סי' קמא ס"ו), מ"מ ראה בעיר אחת שלא הקפידו ע"ז, וחכם העיר לא מיחה, ואף הוא אמר דלא קפיד לא קפדי בהדיה.

תורה תמימה במדבר פרשת בלק כג פסוק כג

כי לא נחש ביעקב - תניא, אמר רבי, כל המנחש לו נחש, שנאמר כי לא נחש ביעקב יב), והא בלמ"ד אל"ף כתיב, אלא משום מדה כנגד מדהיג) [נדרים ל"ב א']:

יב) ר"ל כל שעוסק בנחושים ורואה בכל דבר ענין נחוש, הניחוש רודף אחריו, כי מטבע האדם כך הוא, שכל מה שמשקיע דעתו ברעיון אחד ומאמין בו אותו הרעיון רודף אחריו, ומטרידו בכל הלכותיו ומעשיו והגיוניו. ונראה דזהו הפירוש מ"ש בפסחים ק"י ב' מאן דקפיד קפדין בהדיה, יעו"ש. ובירושלמי שבת פ"ו ה"ט הלשון כל המנחש סופו לבא עליו, והכונה אחת היא כמש"כ ודריש לא כמו דכתיב לו בוא"ו, והוא ע"ד רמז וסימן.

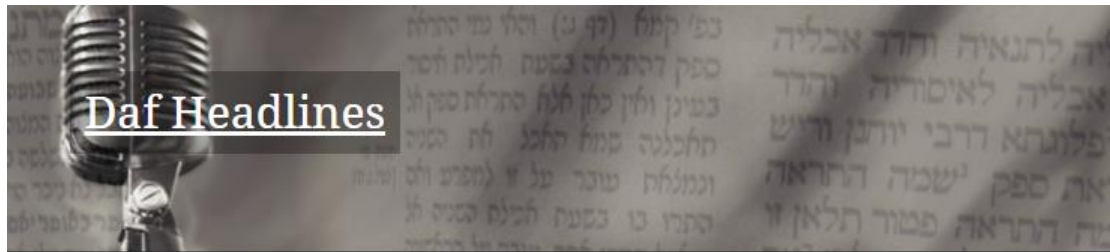
תלמוד בבלי מסכת נדה דף יז עמוד א

אמר ר"ש בן יוחי: ה' דברים הן שהעושה אותן מתחייב בנפשו ודמו בראשו: האוכל שום קלוף, ובצל קלוף, וביצה קלופה, והשותה משקין מזוגין שעבר עליהן הלילה, והלן בבית הקברות, והנוטל צפרניו וזורקן לרה"ר, והמקיז דם ומשמש מטתו.

ים של שלמה מסכת חולין פרק ח סימן יב

דין שצריך האדם להזהר, שיכבד ויכנס פירורי אוכלין, ויזהר שלא ישתה אופיא, ולא ינפח ביה, ולא ידחה בידו, גם יזהר שלא יאכל מן האגוד שאסר גינאה, גם לא יאכל ירק שנפל על השלחן, ולא ישב תחת המרזב, גם כשרוצה לשתות מים שנשאבו מן הנהר ישפוך תחילה מעט ממנו לארץ:

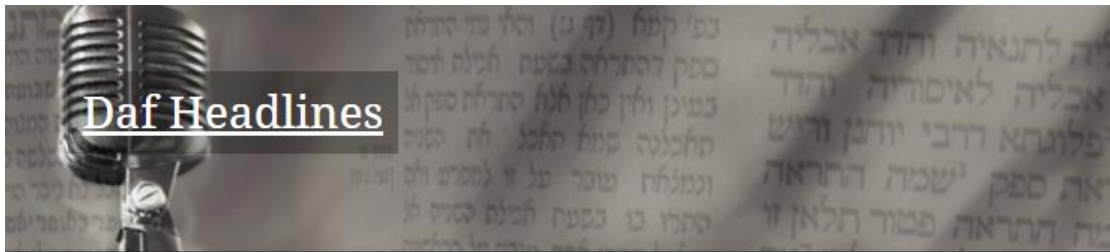
אף על פי שיש חרם הקדמונים שאין לסמוך על רפואות התלמוד, כדי שלא להוציא לעז על חכמים הקדמונים, ולא ידעו שיש שינוי במקומות, וכ"ש בזמנים, שהדורות פוחתים והולכים, ואם הראשונים כענקים, אנו כיתושין, גם מה שהזהירו משום רוחות, כולן לא שכיחי האידנא, כמו זוגות ודומיהן, מ"מ מה שיש לחוש מעניין כשפים, והיזיקות שבגופו, למיחש מיבעי, מסקינן בסוגיא (ק"ה ע"ב) אמר אביי, מריש הוה אמינא, האי דכנשי נשווראה, פי', פירורי אוכלי, משום מנקירותא, פי' נקיון, אמר לי מר משום דקשה לעניותא, ההוא גברא דהוה מהדר עליה שרא דעניותא, ולא הוה יכיל ליה, דקא מזהר אנשוורא, יומא חד כריך ריפתא איבלי, פי', על עשבים שבאפר, אמר השתא ודאי נפל בידאי, בתר דאכיל, אייתי מרא ועקרינהו ליבלי, ושדינהו לנהרא, שמעיה דקאמר שר של עניות ווי דאפקיה ההוא גברא מביתה, ואמר אביי, מריש הוה אמינא הא דלא שתי אופיא, פי', שאקומ"א בלע"ז, משום מאיסותא, אמר לי מר, משום דקשה לכרסם, דהיינו רירין הבאין מן החוטם, שקורין בל"א שנופי"ן, משתייה קשה לכרסם, מינפח ביה קשיא לרישא, מידחי בידו לצדדין קשה לעניותא, מאי תקנתיה לשקעיה שקועי בתוך המשקה, עד שיכלה מאליו, ואמר אביי, מריש הוה אמינא האי דלא אכלינן ירק מכישא, פי' מאגוד דאסר גינאה, משום דמחזי כרעבתנותא, אמר לי מר משום

דקשה לכשפים, ר"ח ורבה בר ר"ה הוו קאזלא בארבא, אמרה להו ההוא מטרוניתא אותבן בהדייכו, לא אותבוה אמרה מילתא, לחש של מכשפות, אסרתה לארבא, שלא זזה ממקומה, אמרו אינהו מילתא שריוה, אמר להו מאי איעבד לכו, דלא מקנח לכו בחספא, ולא קטיל לכו כינה אמנייכו, ולא אכיל לכו ירקא מכישא דאסר גינאה, ואמר אביי, מריש הוה אמינא האי דלא אכל ירקא דנפל אתכא, משום מאיסותא, אמר לי מר, משום דקשה לריח הפה, ואמר אביי, מריש הוה אמינא, האי דלא יתבי תותי מרזיבא, משום שופכים, אמר לי מר משום דשכיחי מזיקין, ואמר אביי, מריש הוה אמינא האי דשדא מיא מפומא דחצבא, משום ציבא, אמר לי מר משום דאיכא מים הרעים, פי', ששותין מהן המזיקין, ואף האינדא שמעתי שנזהרין בזה:

תוספת יום הכיפורים מסכת יומא דף עז עמוד ב

מדיחה אשה ידה א' במים ונותנת פת לתינוק כו' משום שיבתא הרמב"ם פסקה לזו פ"ג מהלכות שבייתת עשור וחזינן ליה פ"ז דתפלה שכתב ביוה"כ ובט"ב שאין שם רחיצה אינו מברך ענ"י אם כן הטעם שמדיחה ידה היינו מפני שלא נטלן שחרית וכשיטת רש"י ומשמע דבהדחה אחד עובר רוח רעה וקשה דבפ"ח שרצים דף ק"ט תניא רנ"א בת חורין היא ומקפדת עד שירחץ ידיו ג' פעמים יש לומר דס"ל להרמב"ם ורש"י דחכמים פליגי אר"נ דר"נ ס"ל דצריך ליטול ג"פ וחכמים פליגי עליה ולכך קתני הכא מדיחה ידה א' דבהדחה א' סגי וה"ט דלא הזכיר הרמב"ם פ"ד וז' דתפלה גבי נ"י שחרית דצריך ג"פ משום דמשמע ליה דברחיצה א' הולך הרוח רעה ולא בעי ג"פ אמנם תימה איך הרמב"ם ורש"י ס"ל דאינו נוטל ידיו שחרית ביה"כ וט"ב הלא רוח רעה שורה עליהן ואם נגע בעיניו מסמ' את העינים כדאיתא פ"ח שרצים יש לומר דס"ל דההיא דקתני יד לעין תקצץ כו' יחיד הוא דקאמר לה ולית הלכתא כההיא ברייתא דהרי הכא לא הקפידו אלא אם יתן פת לתינוק בלא נ"י שחרית אלמא דבלא נתינת פת לתינוק אין לחוש לסכנה שמא יסמא את עיניו באופן דדעת הרמב"ם ורש"י דרוח רעה השורה על הידים שלא נטלן שחרית אינו מזקת אפילו יגע בעינו ואינו מזקת אלא אם יתן פת לתינוק דאז הרוח שורה על הלחם כנ"ל להליץ בעד הרמב"ם ורש"י ועיין בל"מ עי"ש ולשיטת התוספות דהם שני מינים א' דשורה על הידים וההיא צריך ליטול ג"פ כדאיתא פ"ח שרצים ויש מין רוח רעה דשורה על האוכל כשבא ליתן פת לתינוק וזה הרוח נדחה בהדחה א' והעולם לא נהגו להדיח ידיהם כשנותנים פת לתינוק לפי שאין אותו רוח מצויה בינינו קשה דאם כן מ"ש דנהגו לטול ידיהם שחרית אפילו ביוה"כ וט"ב לדחות הרוח רעה הלא בזמן הזה מעולם לא ראינו ולא שמענו דמי שנגע בעיניו טרם יטול ידיו דנסמאו עיניו אלמא דגם רוח רעה של שחרית אינו מצוי בינינו וא"כ איך מתיר ר"ת ל"י שחרית הלא אין ר"ר מצוי בדורות הללו וצ"ע:

Daf Headlines

ערוך

יורה דעה סימן קטז

שלחן

קצו

זבחי צדק

שם, לחם הפנים סק"ה. ואמרו עוד בגמרא האוכל שום קלוף ובצל קלוף וביצה קלופה שעבר עליהן הלילה, אע"ג דמנחי בסילתא וציירי וזחתימי, רוח רעה שורה עליהם, ואם שייר בהם עיקרן, פירוש אלו השערות שבראש השום והבצל או קליפתן לית לן בה. והשתה משקין מזוגין שעבר עליהן הלילה, והוא שלנו בכלי מתכות, וכלי נתר ככלי מתכות דמו. כל זה שם בגמרא ובפר"ח. וקשה על מנהג שלנו שאין אנחנו נוהרין בזה, שכמה פעמים אנו עושים זלא'טה של ירקות או של קשואין וכותשין שום ומניחין בה ועובר עליהן הלילה, וכן כובשין ירקות ומניחין בה ראשי שומין קלופין ותשאר כמה חדשים¹⁵⁸. וכדי ליישב המנהג אמרו חכמי הישיבה הי"ו שיתכן כיון שאינם מונחים לבדם אלא מעורבין עם חומץ וירקות לית בה מידי, דהא דאסרו לאכול שום קלוף שעבר עליו הלילה היינו אם הוא לבדו אבל אם הוא מעורב לית לן בה¹⁵⁹. ועוד יתכן שסמכו בזה על הגאון רש"ל שכתב בים של שלמה פרק כל הבשר סימן י"ב שכל מה שהזהירו משום רוחות רעות, כולם לא שכיחי האידנא כמו זוגות וכו' ע"ש, וכיוצא בזה כתבו התוספות כיומא דף ע"ז ע"ב בד"ה משום שיבתא וכו' ומה שהעולם אין נוהרין עכשיו בזה לפי שאין אותה רוח רעה שורה באלו המלכיות כמו שאין נוהרין על הגלוי

נט. הבצל שמשיירין אותו בארץ כדי להוציא ממנו זרע, ובאמצע הבצל יהיה בו מקל כמו נחש, וראש המקל כמו ראשו של נחש, ויהיה בו זרע הבצל, והוא חס מאד, (ו)לא יאכל את הבצל הנזכר מפני שיצא מתורת מאכל ונעשה כמין סם, אבל שאר בצלים שלא נשתהו בקרקע להוציא מהם זרע, או שנשתהו אלא שלא נתקשו והגיעו לזאת, אין נמנעים מהם. גמרא עירובין דף כ"ט ע"ב, פר"ח שם משם הערוך.

ס. חמשה דברים קרובים למיתה יותר מן החיים ואלו הן, אכל ועמד מיד, שתה ועמד פתאום, ישן ועמד, הקיז דם ועמד, שמש מטתו ועמד. גמרא שבת דף קכ"ט ע"ב. אלא ישהה מעט קודם שיעמוד, פר"ח שם. ופירש"י אכל כדי שבעו עי"ש, גם בענין הקזה א"צ ליוהר, דהקזה דזמן הזה אינם בקיאים להוציא כל דמן, ובזמן הש"ס היו בקיאים להוציא כל דמן ואין נשאר אלא רביעית שהנפש תלויה בו, ועל כן בזמן הזה אין לחוש.

סא. חמשה דברים העושה אותם מתחייב בנפשו ודמו בראשו ואלו הן, האוכל שום קלוף ובצל קלוף וביצה קלופה, והשתה משקין מזוגין שעבר עליהן הלילה, והלן בבית הקברות, והנוטל צפרניו וזורקן לרשות הרבים, והמקיז דם ומשמש מטתו. גמרא נדה דף י"ז ע"א, פר"ח

ועל הזוגות עכ"ל. ומשום הכי אין נוהרין גם כן העולם בשום ובצל. גם מה שאמרו מקיז דם ומשמש מטתו כבר כתבנו בסמוך אות ס' דהקזה שעושים בזמנינו שנייא מזמן התלמוד, ולית לן בה.

ספורנו שמות פרשת בא פרק יב פסוק ב - ד

החדש הזה לכם ראש חדשים. מכאן ואילך יהיו החדשים שלכם, לעשות בהם כרצונכם, אבל בימי השעבוד לא היו מיכם שלכם, אבל היו לעבודת אחרים ורצונם, לפיכך ראשון הוא לכם לחדשי השנה. כי בו התחיל מציאותכם הבחירי":